

קובץ עץ חיים

ע"ש רבינו
מרן הדברי חיים זי"ע

מוקדש לברודי הלכה
ובלפורי דאורייתא
מנהגי ישראל
ומילי רחסידותא

מפעל
זכרון אשר צבי

שפתי ישנים

דרשה לחג הפסח
מהגאון רבי יעקב מלינסק זצ"ל - מכוני

צדקה ומשפט

גיוס כספים - כמה שכרו
החייב לשלם הנגז' בעולה לתורה

מעוז החיים

תיאור יומא דהילולא - כ"ה ניסן
בצאנז

שנה י"ב חוברת א' [ב"ט] - ניסן תשע"ח

התודה והברכה

להני גברי יקירי
על עמדם לימיננו להגדיל תורה ולהאדירה
הרב מענדל לאנדא שליט"א, לונדון יצ"ו

מז"ה ישכר בעריש לעזער הי"ו

מז"ה לייבל הירש הי"ו

מז"ה יוסף דוד קרענגיל הי"ו

מז"ה יוסף שמואל לעמעל הי"ו

מז"ה אלהן וואלף ריינהאלד הי"ו

ר' נתן נטע וואלמאטה נ"י

נכד רבינו מרן הדברי חיים זי"ע

לע"נ אביו ר' דוד ב"ר נתן נטע ע"ה
נלב"ע י"ד סיון

אמו מרת שפרה הינדא ב"ר יוסף ע"ה
נלב"ע ג' אדר

מז"ה שבתאי אברהם הלוי ליס הי"ו

הרה"ג רבי ישראל יוסף מייזליש שליט"א

ראה"כ כולל להוראה טאטנאהם יצ"ו

ונכד כ"ק מרן רבינו מהר"ש זצ"ל

ישאו ברכה מאת ד'
ויתברכו בכל משאלות לבכם לטובה

מערכת קובץ עץ חיים

קובץ עץ חיים

נערך ע"י תלמידי וחסידים באבוב 45

ויו"ל ע"י מערכת בית צדיקים

ברוקלין ניו יארק יצ"ו

הרב אהרן מאיר מייזליש שליט"א

עורך ראשי

חברי מערכת

הרב חיים מאיר סגל שליט"א, בני ברק

הרב משה יצחק טעמפלער שליט"א, ירושלים

הרב משה נחמ"י הכהן לעוויטא שליט"א, וויליאמסבורג

הרב חיים אהרן אונגער שליט"א, וויליאמסבורג

הרב יצחק מאיר שטערנבוך שליט"א, ירושלים

הרב אהרן יצחק אייזנבערג שליט"א, בארא פארק

שערי הקובץ פתוחים לכל מאן דבעי ומבקש לפרסם
פרי הגיוני לבו ומחשבתו חידושי תורה בהלכה ופלפול, מנהג
אגדה ומילי דחסידותא.

וזאת למודעו! כי כל אחריות תוכן החידו"ת מאמרים
בהלכה והמכתבים המתפרסמים בקובצנו חלה על הכותבים
בלבד ולא על המערכת, ועל דעת זה אנו מדפיסים אותם.

המערכת משאירה לעצמה הזכות להחליט על הופעת
מאמר והדפסתו, לשנותו לשפרו ולקצרו לצורך תיקון הלשון
או שא"ס. הכותבים מתבקשים לכתוב בכתב ובסגנון ברור.

כל הזכויות שמורות למערכת, ואסור להדפיס שום
מאמר או חלק ממנו או להעתיקו בכל אופן שהוא מבלי רשות
המערכת.

מועד האחרון להעביר חידו"ת כ"י מכתבים והערות
עבור קובץ הבא הוא ט"ז אייר תשע"ח הבעל"ט.

KOVETZ EITZ CHAIM

A TORAH AND HALACHA JOURNAL

COMPILED AND PREPARED BY THE WORLDWIDE BOBOV 45 INSTITUTIONS

ESTABLISHED BY THE LATE BOBOVER REBBES ZY" A

UNDER THE LEADERSHIP OF THE CURRENT GRAND REBBE OF BOBOV 45 ILLIT" A

- Vol. 12 Issue 1 No. 29 Nissan 5778 -

מען לשילוח מאמרים מכתבים והערות:

EITZ CHAIM INSTITUTE 1636 49TH STREET, BROOKLYN N.Y. 11204

TEL: (718) 851 0005 טל: FAX: (718) 425 8960 פקס:

EMAIL: KOVETZEITZCHAIM@GMAIL.COM

EDITOR-IN-CHIEF: RABBI AARON M. MEISELS

זכרון אשר צבי"ם

קובץ זה מוקדש

לזכר ולעילוי נשמת הרה"ח מו"ה ר' אשר צבי ע"ה

בן הרה"ח מו"ה ר' ברוך ז"ל

נלב"ע ל"ג בעומר תש"ל לפ"ק

ולעילוי נשמת זו' החשובה מרת אסתר ברכה ע"ה

בת הרב הגאון רבי יהושע העשיל הלוי זצ"ל הי"ד אב"ד טערצאל יצ"ו

נלב"ע ער"ח סיון תשע"ו לפ"ק

אשר שמם יוחק לזכרון עלי ע"ץ החיים

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י בנם הרבני הנגיד החסיד

מו"ה יעקב רייז הי"ו

פטרון קובץ עץ חיים

עץ חיים היא למחזיקים בה

ידידנו החשוב רודף צדקה וחסד תומך תורה ולומדיה

הנה"ח מוה"ר אברהם פינחס

בערקאוויטש הי"ו

תומך קובץ עץ חיים

אשר נטה שכמו לכלכל הוצאות הדפוס

יתן ד' ברכה והצלחה בכל מעשי ידיו

ויזכה להרבות פעלים לתורה ולתעודה כאוות נפשו הטוב

הטיבה לה' לטובים ולישרים בלבותם

ידידינו האברך הנגיד והנכבד זכה לתורה וגדולה כאחד

מו"ה **מרדכי צבי געץ שליט"א**

העומד לימינו בעצה ובמעש בהוצאת הקובץ לאור עולם

ידידינו הנגיד החסיד בנן של קדושים הולך בדרכי אבותיו הגדולים
הרב **יהושע חיים מאיר גריססג-טט שליט"א**
על עזרתו למען הוצאת הקובץ

לזכר ולע"נ זקנו מוה"ר יהושע חיים בן מוה"ר שלמה צבי ז"ל נלב"ע ו' אדר תשכ"ב
וזקנתו מרת בלומא בת מוה"ר מאיר ע"ה נלב"ע ג' כסלו תשס"ו

לזכר נשמת אדם היקר באנשים ירא ושלם

אדוק ומקושר לרבותה"ק מבאבוב זי"ע ודבוק בדרכיהם הטהורים

עמוס במצוות ובמעשים טובים ומתנהג בחסידות

הרה"ח מו"ה **חיים יהזקאל ע"ה**

בן מו"ה **ישראל הלוי ע"ה רודזינסקי**

נלב"ע ד' ניסן תשע"ב לפ"ק

השכים והעריב לקבוע עתים בתורה

עסק במעשי צדקה וחסד בהצנע ובגלוי וידיו רב לו בהצלת נפשות מישראל
חינך והדריך בניו בדרכי התורה והחסידות וממשיכים בעוז בנתיבותיו הישרים

ידידינו הנגיד החסיד עושה צדקה בכל עת ולבו ער לכל קדשי בית באבוב

מו"ה **שלמה טארן הי"ו**

על עזרתו הנדיבה למען הוצאת הקובץ

ידידינו הנגיד החסיד בנן של קדושים

מו"ה **עזרא אונגער הי"ו**

לע"נ זקנתו מרת **יענטא פיגא ע"ה** בת הרה"ג רבי משה עזריאל הלוי סג"ל זצ"ל

נלב"ע עשרה בטבת תשע"א לפ"ק

מזכרת נצח

לזכרון עולם יוחק נשמות הורי היקרים

מו"ה **אברהם דוב ע"ה** בן מו"ה **פרץ ז"ל** נלב"ע ט' סיון תשע"א

מרת **רבקה ע"ה** בת מו"ה **משה ז"ל** נלב"ע כ"ג ניסן תשס"ט

א"מ ע"ה הי' תלמיד להגאון רבי יוסף אלימלך כהנא זצ"ל הי"ד אב"ד ור"מ דק"ק אונגוואר יצ"ו

ונסמך להוראה ע"י הגאון רבי יהושע גרינוואלד זצ"ל אב"ד דק"ק חוסט יצ"ו

ישב כמה שנים על התורה ועל העבודה תחת צלו של הגה"ק מהר"א מבעלזא זצוק"ל

ולע"נ מרת **חי' ע"ה** בת מו"ה **אלכסנדר ע"ה** נלב"ע י' שבט תשע"ה

הונצח ע"י

פרץ משה טרענק

תוכן הענינים

שפתי ישנים

- א. דרוש על דרך הפלפול לחג הפסח הגאון רבי יעקב זצ"ל
 אב"ד לינסק יצ"ו
- ב. דרשה לחג הפסח הגאון רבי צבי הירש זצ"ל
 אב"ד הלברשטאט והמדינה יצ"ו
- בד. בענין חיוב דמצה ומרור בכריכה אחת מה"ת אף בזה"ז - דרוש על שיר השירים כד
 הגאון רבי מאיר תאומים זצ"ל
 מ"מ וראב"ד דק"ק לבוב יצ"ו
- ג. דרוש לחג הפסח - דרוש לשביעי של פסח רבינו בעל נודע ביהודה זצ"ל
 אב"ד פראג יצ"ו
- גד. בענין טסי מתכות המזהיקים דפנות המקוה - בירור בשיטות הנוב"י והד"ח ז"ל . . . לד
 הגאון רבי שמעון גרינפעלד זצ"ל
 אבד"ק סעמיהאלי יצ"ו ובעל שו"ת מהרש"ג

פלפולא חריפתא

- מא. פלפולא חריפתא מאת כ"ק מרן אדמו"ר עט"ר שליט"א בסוגיא דהמפרש והיוצא בשירא (פסחים ו.) ~ חקירה בענין מצות זמניות אימת מתחיל החיוב,
 חקירה במ"ע דתשבתו
- מו. חיוב נשים באמירת ההגדה בליל פסח והאם יכולות להוציא אחרים מו
 הרה"ג רבי אשר אנשיל שווארץ שליט"א
 ראש כולל צאנז, בית שמש יצ"ו, מח"ס מעדני אשר ט' חלקים
- נד. בענין אכילת מצה וקדשים שלא כדרך הרב מנחם שלום פרוש שליט"א
 ביהמ"ד דחסידי באבוב - 45 - מאנשעסטער יצ"ו
- נה. בדברי הגר"ז ז"ל בשו"ע הרב בדין המצה לכריכה הרב זעליג לייב קליין שליט"א
 מח"ס בן אשר, ביתר ת"ו

בירורי הלכה

- עג. בדין אבלים על אדם גדול בערב החג ומבקשים לדחות השבעה להרבות מנחמין . עג
 הגאון רבי שריה דבליצקי שליט"א
 מח"ס זה השלחן זכרון בצלאל ועוד, בני ברק יצ"ו

- בענין איסור צער בעלי חיים בפציעת חלזון התכלת עה
הגאון רבי חיים יוסף דוד ווייס שליט"א
בעל שו"ת ויען דוד ודומ"ץ קהל יטב לב, אנטווערפען יצ"ו
- הרב ישראל ראזענבערג שליט"א עז
בעמח"ס מראה הרקיע, לעיקוואוד יצ"ו
- הרה"ג רבי אליעזר ליפא הלוי מיללער שליט"א פה
ר"מ במתיבתא ד'באבוב - 45 - ברוקלין יצ"ו
- בדין איטר יד בהנחת תפילין - כשרגיל ברוב מעשיו בימיו וכתובה ומעשים מיוחדים
בשמואל צ
הרב בן ציון גליק שליט"א
שו"מ כולל אברכים דחסידי באבוב - 45 - מאנסי יצ"ו
- האם מותר לכתחילה להפסיק בין הנחת תש"ר לעשיית הקשר על כף ידו צד
הרב יחזקאל דוד בראדי שליט"א
כולל בית אברהם, ברוקלין יצ"ו
- בירור מקיף בדין ברכת סוגי המרקים למיניהם צז
הרב בן ציון קלאריסמענפעלד שליט"א
כולל אברכים דחסידי באבוב - 45 - ברוקלין יצ"ו
- דינים הנוגעים לעשיית אינסטענ"ט נודע"ל זו"פ [INSTANT NOODLE SOUP] בשבת . . קיג
הרה"ג רבי יעקב יוסף ווינקלער שליט"א
בעמח"ס 'פנינת השבת' על הלכות שהייה וחזרה והטמנה, לעיקוואוד יצ"ו
- הגאון רבי יוסף ישראל אייזענבערגער שליט"א קכט
דומ"ץ דק"ק שיכון סקווירא יצ"ו
- הגאון רבי שמאי קחת הכתן גראם שליט"א קל
דומ"ץ קהל מחזיקי הדת בעלזא, עיה"ק ירושלים ת"ו
- בדין פינוי שלג בשבת במקום הילוך רבים, ודין פיזור מלח המיוחד לזה עליו . . קלא
הגאון רבי יוסף מנחם דייטש שליט"א
דומ"ץ קהל צאנז קלויזענבורג, ברוקלין יצ"ו
- שימוש בשבת בכלי המיוחד לקילוף קלה
הרה"ג רבי אלחנן פרינץ שליט"א
מח"ס שו"ת אבני דרך, בית שמש יצ"ו
- בדין מי שיצא עליו שמועה שמת ונתברר שעדיין חי - האם צריכה אשתו לחשוש
משום ד"ח קלז
הרב יצחק יעקב גאלדבערגער שליט"א
כולל אברכים דחסידי באבוב - 45 - ברוקלין יצ"ו
- בענין שיעור כגריס - בירור בדברי האחרונים האריך לשער השיעור במטבעות זמננו קמג
הרה"ג רבי יהודה בצלאל שפיץ שליט"א
בעמח"ס שני כלים שנגעו זה בזה והגדרותיו
ר"מ בישיבת אור שמח, עיה"ק ירושלים ת"ו

בירורים בעניני מצות שילוח הקן קנד
 הרה"ג רבי אליעזר דוד בייגעל שליט"א
 ראה"כ דחסידי סלאנים, ברוקלין יצ"ו

צדקה ומשפט

מגויס כספים למוסדות הקדשות וקרנות צדקה או משרדי ממשלה וכדו' אם ועד כמה
 רשאי הוא ליטול בשכרו קנט

הגאון רבי יחיאל ווידער שליט"א
 בעמח"ס בצדק ובמשפט ב"ח שו"ת כטל אמרתי
 רב ודומ"ץ בכיד"ץ קהילות יעקב, בני ברק יצ"ו

אם יש חיוב לשלם נדרים ונדבות שנודרים בעת שעולים לתורה קפא
 הרב יחיאל מיכל הכהן טרעגער שליט"א
 קרית יואל, מאנרא יצ"ו

חיוב בקשת מחילה בגזול אבידת חבירו ומשיבה - בירור דעת בעל שו"ע הרב ז"ל קפא

הרב שלמה אינדיג שליט"א
 כולל חושן משפט דחסידי באבוב - 45 - עיה"ק ירושלים ת"ו

הגאון רבי זלמן נחמיה גאלדבערג שליט"א
 אב"ד בד"ץ לדיני ממונות הישר והטוב, עיה"ק ירושלים ת"ו

הגאון רבי שמואל אליעזר שמערן שליט"א
 ר"י חוג חתם סופר ורב מערב בני ברק יצ"ו

הגאון רבי שאול אלתר שליט"א
 ראש ישיבת שפת אמת, עיה"ק ירושלים ת"ו

הגאון רבי אברהם יעקב הלוי איצקוביץ שליט"א
 רב דק"ק שבט הלוי, עיה"ק ירושלים ת"ו

הגאון רבי אביגדור נעבנצאל שליט"א
 רב עיר העתיקה ירושלים יצ"ו

הגאון רבי שמאי קחת הכהן גראם שליט"א
 דומ"ץ קהל מחזיקי הדת בעלזא, עיה"ק ירושלים ת"ו

בדין שוכר שהשכיר הדירה ללא רשות בעל הבית קפד

הרב יוסף גאלדמאן שליט"א
 כולל חו"מ דחסידי באבוב - 45 - עיה"ק ירושלים ת"ו

עניני דיומא

בירור דעת הגריש"א זצ"ל בענין כניסת כהנים למירון, ועניית אמן על ברכת כהנים
 במערה קפה

הגאון רבי יוסף קדיש בראנדסדארפער שליט"א
 בעמח"ס אורה ושמחה על הרמב"ם
 אב"ד קהילת החסידים, עיה"ק טבריא ת"ו

- בנידון עירוב תבשילין לצורך סעודת שבת שאוכלין מבעוד יום. קצה
הרה"ג רבי שלמה הלוי אפעל שליט"א
דומ"ץ קהל ישועות משה ויז'ניץ, ברוקלין יצ"ו
- דיני הזכרת מעין המאורע בשבתות וימים טובים בברכת המזון ושכחתן. רד
הרב יוסף בענעדריקט שליט"א
בני ברק יצ"ו
- בענין שמיעת כלי שיר בזמנינו. רב
הרה"ג רבי חיים ברכיה ליברמן שליט"א
מו"ץ בבית הוראה של הגרי"מ שטערן שליט"א, בני ברק יצ"ו
- ספירת העומר בשומע תפילה. רכז
הרה"ג רבי ברוך אבערלאנדער שליט"א
אב"ד בודאפעסט יצ"ו
- המינים הנכללים באיסור קטניות. רלא
הרה"ג רבי ישראל דייטעל שליט"א
כולל נחלת יעקב, בני ברק יצ"ו
- חמץ שנרכש במוצאי פסח בארץ ישראל במאפיה שבעליה נמצא בחו"ל. רמו
הרב צבי רייזמן
בעמח"ס רץ כצבי, לאס אנדזשעלעס יצ"ו

מעין החיים

- ביאור דברי מרן ז"ל בשו"ת דברי חיים בענין שליחות לנכרי בשבת. רנט
הרה"ג רבי שלמה זלמן גארדאן שליט"א
ר"מ במתיבתא ד'באבוב - 45 - ברוקלין יצ"ו
- בענין חציצה בגבס [CAST] לדעת מרן הדברי חיים זי"ע. רסב
הרה"ג רבי ישכר דוב רוזין שליט"א
ראה"כ כולל עיון הלכה דחסידי באבוב - 45
בני ברק יצ"ו
- קבלת פני רבו - לקט עובדות ומימרות ממשנתם של רבותנו הק' מצאנו ובאבוב זי"ע. רסח
הרב חיים שלמה לערנער שליט"א
ביהמ"ד דחסידי באבוב - 45 - מאנשעסטער יצ"ו
- יומא דהילולא כ"ה ניסן בעיר צאנז עובדות ממרן הדברי חיים ורבוה"ק מבאבוב זי"ע. ערה
נרשמו מפי הרה"ח רבי נחמי' שעהנגוט ז"ל מצאנו ומקני חסידי באבוב

משיב חכמים

- בדין ערלה בפרי האננס. רפה
הגאון רבי יוסף יקותיאל אפרתי שליט"א
ראש ביהמ"ד להלכה בהתישבות אמונת אי"ש
עיה"ק ירושלים ת"ו

הגאון רבי יוסף קדיש בראנדסדארפער שליט"א
 בעמח"ס אורה ושמחה על הרמב"ם
 אב"ד קהילת החסידים, עיה"ק טבריא ת"ו

בענין היתר כניסה למוערת המכפלה - תגובה על מאמר שנתפרסם בחוברת כ"ח רצז
 הרב יעקב קאפיל הכהן זאלצער שליט"א
 ברוקלין ניו יארק יצ"ו

מענה לתגובה - בענין היתר כניסה למוערת המכפלה. שב
 הרב ארי' צבי ברים שליט"א
 כולל תלפיות דחסידי באיאן, קרית גת יצ"ו

מושא ומתן בדברי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בביאור דברי הר"ן בחיוב הסיבה בד'
 כוסות שה
 הרה"ג רבי מרדכי פטרפריינד שליט"א
 עיה"ק ירושלים ת"ו
 מענה מאת העורך שליט"א

ציצים ופרחים

עולת שבת ומועד - ד"ת מלוקטים מכתבי יד וספרים נדירים שיא
 המערכת

בירור מקיף אי האב נענש על חטא בנו הקטן - ביאור ברכת שפטרני מעונשו של
 זה שיז
 הרה"ג רבי יוסף יוזפא לינדנער שליט"א
 קהל באבוב - 45 - ברוקלין יצ"ו

סדר ליל פסח שערך יצחק אבינו ע"ה - בשנה שבירך את יעקב אבינו ע"ה . . . שלז
 הרב אליעזר זוסיא פריעדמאן שליט"א
 כולל אברכים דחסידי באבוב - 45 - ברוקלין יצ"ו

גינת מגדים - תורת רבינו בעל פרי מגדים ז"ל על סדר הגדה של פסח שדמ
 הרה"ג רבי יחיאל פראנד שליט"א
 רב דקהל חסידי קארלין, לונדון יצ"ו

הוספות חשובות למאמר "צדיקים שיצאו מקברם" שהופיע בחוברת כ"ח שסג
 הרב עוזיאל משה הום שליט"א
 כולל ברכת אהרן דחסידי בעלזא, בני ברק יצ"ו

והנדהים בארץ מצרים - האיסור לדור במצרים - וטעם היתר ישיבת הרמב"ם ז"ל
 במצרים שעב
 הרב ארי' צבי ברים שליט"א
 כולל תלפיות דחסידי באיאן, קרית גת יצ"ו

בענין פרסום תמונת רשע בעיתונים שעט
 הרב יצחק אברהם שליט"א
 בית שמש יצ"ו

זיהוי המין 'שבולת שועל' שפו
 הרב ישראל אליהו שליט"א
 כולל אבי עזרי, תל ציון יצ"ו

מנהגים בקידוש והבדלה הנלמדים מתוך ציורים בהגדות עתיקות שצג
 הרב דוד האלצער שליט"א
 מו"ל מחזור אוצר הראשונים ועוד, מיאמי פלארידא יצ"ו

ספרים וסופרים

על כתבי בעל המגלה עמוקות תג
 הגאון רבי יצחק ישעי' ווייס שליט"א
 אב"ד נוה אחיעזר, בני ברק יצ"ו

עוד בענין בעל התורה תמימה וספריו תט
 הרב משה מיימון שליט"א
 בית מדרש גבוה, לעיקוואוד יצ"ו

א. גברא בגברא מיחלף - ענייני זיהוי ספרים וסופרים ב. במקום שבעלי תשובה עומדים
 - ענייני זיהוי של בעלי וכותבי תשובות ופסקים בספרי רבותינו תכא
 הרב יוסף טאוב שליט"א
 כולל יד כהן, בני ברק יצ"ו

המונח שאלות ותשובות (שו"ת) - גלגולים ומשמעות בספרות ההלכה תמא
 הרב יעקב שמואל שפיגל
 פתח תקוה יצ"ו

בירור הנוסח האמיתי של ברכת המינים - ולמושומדים אל תהי תקוה תסג
 הרב אריאל אפרים אהרונוב שליט"א
 בני ברק יצ"ו

הערות תמיהות וישובים

הערות והארות על ספר משנה ברורה - הרב חיים ראטטער, דומ"ץ אלעד יצ"ו ☪ הערה על דברי
 המטה אפרים בדיני עירוב תבשילין \ תמי' בשו"ת חשב האפוד בדין טלטול מאכל הראוי לבעל
 חיים \ תמי' על האחרונים בדין תפירת בגד למילה בחוה"מ \ ישוב שיטת הרמב"ן בדין ראובן
 שחפר בור בחצר שמעון - הרב אברהם יהושע העשיל אונגער, וויליאמסבורג יצ"ו ☪ תמי' על
 לשון חז"ל ובני אדם שקורין רג"ש געפיל מלשון התורה - הרב יעקב היילל ליכטנשטיין,
 אנטווערפען יצ"ו ☪ הערות וחידושים בעניני נישואין - הרב נחום אברהאם, דומ"ץ במאנסי יצ"ו

מכתבים למערכת

בענין פרי אננס - הרב פינחס אברהם מייערס, אב"ד האג מח"ס שו"ת דברי פינחס ☪ לחשוש ממראה
 אדום משום מזל מאדי"ם \ בענין לבישת ציצית עם תכלת בזמה"ז \ בענין החיוב לבסומי בפורי
 א \ בענין אם שייך דיבור אצל בע"ח - הרב יחזקאל דוד בראדי, ברוקלין יצ"ו - תשובת רבי יהודה
 מילר \ העופות מקפריסין \ סדר היחס שבשו"ת מהרש"ל \ משפחת רשב"י - הרב ישעי' אשר זעליג
 מיללער, מאנסי יצ"ו ☪ בענין פינוי שלג בשבת - הרב ברוך אייזנבערג, ברוקלין יצ"ו ☪ ישוב תמיהות
 בקובץ כ"ח - הרב בן ציון גרינפעלד ☪ ישוב תמי' בדברי האוה"ח הק' \ ישוב דברי הר"ן בענין
 שלא להשתכר - הרב אשר זעליג גאלדמאן, מגי"ש בישיבת באבוב ☪ בענין הכת"י של הגר"א ברודא
 - הרב אלישע חן, בני ברק יצ"ו ☪ הערות על קובץ כ"ח - הרב ישכר בעריש מאנדל, לונדון יצ"ו

מכתב תודה וברכה מכ"ק מרן אדמו"ר זצ"ל אודות שילוח שאלאטען נקיים מתולעים מארה"ק

דברים אחדים - לזכרון בספר בסוף הספר
 הרב אברהם פנחס בערקאוויטש שיחי' לאויט"א
 ברוקלין נ.י. יצ"ו